

Сучасна українська мова та культура.

Частина 2. Стилїстика сучасної української МОВИ

Робоча програма навчальної дисциплїни (Силабус)

Реквізити навчальної дисциплїни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035 Фїлологія</i>
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англїйська; Германські мови та літератури (переклад включно), перша – нїмецька; Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Статус дисциплїни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рїк підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисциплїни	<i>2 кредитїв (60 годин): 36 годин – аудиторна робота, 24 години – СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залїк</i>
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керївника курсу / викладачїв	кандидат фїлологічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та культури Нечипоренко Алла Федорївна https://kumlk.kpi.ua/node/242
Розмїщення курсу	https://classroom.google.com/u/0/c/MTUzNjk3NDQ3NTI5?hl=ru

Програма навчальної дисциплїни

1. Опис навчальної дисциплїни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Вивчення стилїстики сучасної української мови є складником у системї формування комунїкативної компетенції державною мовою здобувачїв освіти, а вїдтак складником професїйної компетентності майбутнього лїнгвіста – перекладача. Змїст дисциплїни передбачає вивчення стилїстичних явищ сучасної української мови на рївнї лексики, словотвору, морфологїї та синтаксису.

Метою вивчення дисциплїни є здатність здобувачїв освіти визначати мовленнєву системність стилїв сучасної української мови, що утворюється в процесї мовленнєвої діяльності з мовного матеріалу під дією позамовних чинників; видїляти й пояснювати стилїстичні ознаки мовних одиниць у текстах усїх стилїв сучасної української літературної мови.

Предмет кредитного модуля - виражальні функції мовних одиниць у процесї мовлення залежно вїд мети, призначення, умов і сфери спілкування.

Кредитний модуль «Сучасна українська мова та культура. Стилїстика сучасної української мови» викладається у другому семестрі першого року навчання.

Після засвоєння кредитного модуля здобувачі освіти мають продемонструвати такі програмні результати навчання:

1. Дотримуватися морально-етичних та культурних норм, принципів академічної доброчесності та кодексу професійної етики, примножувати досягнення суспільства. (імплементувати досвід формування культури академічної доброчесності та запобігання проявам академічної нечесності; висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; оволодіти основними поняттями та фундаментальними цінностями академічної доброчесності, розуміти її вплив на академічну культуру та якість освіти).

2. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно та письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (використовувати стилістичні засоби для ефективного усного та писемного мовлення).

3. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами. (оцінювати стилістичні ефекти в тексті та виявляти стилістичні засоби, за допомогою яких вони досягаються).

4. Аналізувати мовний та літературний матеріал, розуміти й інтерпретувати із урахуванням тенденцій наукових розвідок екстралінгвістичний та інтертекстовий зв'язок творів класичної літератури й сучасного дискурсу (художнього та фахового) (аналізувати стилістичні та стильові особливості мовних засобів).

5. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання фахових комунікативних завдань у різних сферах професійної діяльності (виконувати стилістичний аналіз тексту різностильової приналежності).

6. Вести ділову комунікацію усно і письмово, редагувати, реферувати й анотувати різножанрові тексти державною та іноземними мовами (диференціювати стилістичні помилки та виправляти їх).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Кредитний модуль «Сучасна українська та культура. Частина 2. Стилїстика сучасної української мови» має міждисциплінарний характер. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця кредитний модуль «Сучасна українська мова та культура. Частина 2. Стилїстика сучасної української мови» ґрунтується та взаємопов'язаний зі знаннями та уміннями, якими студенти оволодівають у процесі засвоєння таких навчальних дисциплін, «Вступ до романо-германського мовознавства», «Друга іноземна мова (практичний курс)», «Іноземна мова (основна, практичний курс)» та іншими гуманітарними науками забезпечує вищу філологічну освіту, передбачає глибоке і всебічне вивчення системи і структури національної мови, аналіз і відносний опис лінгвістичних одиниць усіх рівнів, формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього перекладача.

Знання, уміння та досвід, здобуті у процесі навчання цього кредитного модуля, забезпечують подальше оволодіння такими навчальними дисциплінами, як «Переклад і редагування фахових текстів» та «Прикладні лінгвістичні дослідження».

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Стилїстика як розділ українського мовознавства

Тема 1. Поняття і категорії стилістики. Структура стилістики

Тема 2. Стилїстична норма. Стилїстичні помилки

Розділ 2. Стилїстична система сучасної української мови. Стилїстика мовних одиниць

Тема 1. Структура стилістики: фоностилїстика, лексична та граматична стилістика, стилістичний синтаксис.

Тема 2 . Характеристика функціональних стилів. Розмовний стиль

Тема 3. Стилiстичнi ресурси художнього стилю української мови.

Тема 4. Мовностилістична своєрідність публіцистики: жанрові різновиди

Тема 5. Конфесійний стиль мовлення, його місце і роль у стилістичній системі української мови.

Тема 6. Структурно-функціональні та стилетвірні особливості наукового стилю.

Тема 7. Мовленнєво-функціональна специфіка офіційно-ділового мовлення

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Мацько Л. І. Стилiстика української мови: підруч. [для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; [ред. Л. І. Мацько] – К.: Вища школа, 2005. – 462 с. – Режим доступу – http://litmisto.org.ua/?page_id=7116

Допоміжна

1. Дудик П.С. Стилiстика української мови: Навч. посіб./П.С. Дудик. – ВЦ «Академія», 2005. – 356 с. Режим доступу - <http://194.44.152.155/elib/local/sk679385.pdf>

2. Стилiстика української мови: навчально-методичний посібник / [упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук ; за ред. А. С. Попович]. — Кам'янець-Подільський : Кам'янецьПодільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. – 172 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/601/%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%90.%20%D0%A1%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела / за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Грамота, 2007. 368 с.

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в системі «Електронний КАМПУС» та Інтернеті

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Календарний план

Тиждень	Зміст навчальної роботи	Практичні	СРС
1	Розділ 1. Стилiстика як розділ українського мовознавства Тема 1. Предмет стилістики. Історія і джерела стилістики. Поняття і категорії стилістики Практичне заняття 1. Українська лінгвостилістика: історія та сучасні напрямки вивчення. Сучасні постаті українських лінгвостилістів.	2	1
2	Тема 2. Стилiстична норма. Стилiстичні помилки. Стилiстичне значення Практичне завдання 2. Поняття й категорії стилістики. Стиль. Стилiстичне значення (конотація). Стилiстема.	2	1
3	Практичне заняття 3. Стилiстична норма та її реалізація у текстах різностильового характеру.	2	1
4	Розділ 2. Стилiстична система сучасної української мови. Стилiстика мовних одиниць Тема 1. Структура стилістики: фоностилістика, лексична та граматична стилістика, стилістичний синтаксис. Практичне заняття 4. Стилiстичні ресурси української мови: фоностилістика. Експресивні можливості звуків. Евфонія.	2	1
5	Практичне заняття 5. Лексична стилістика. Стилiстично нейтральна та стилістично маркована лексика	2	0,5

6	Практичне заняття 6. Стилiстична фразеологiя. Джерела фразеологiї. Трансформацiї фразеологiзмiв у рiзностильових текстах.	2	0,5
7	Практичне заняття 7. Український iменослов: культурна полiфонiя. Функцiонування особової назви у рiзностильових текстах.	2	0,5
8	Практичне заняття 8. Стилiстичне використання морфологiчних засобiв. Стилiстичний аналіз морфологiчних форм i категорiй.	2	1
9	Практичне заняття 9. Стилiстичний синтаксис. Стилiстичнi властивостi порядку слiв. Стилiстичнi явища у структурi складного речення.	2	0,5
10	Тема 2 . Характеристика функцiональних стилiв. Розмовний стиль Практичне заняття 10. Характеристика функцiональних стилiв української мови.	2	0,5
11	Практичне заняття 11. Усна лiтературна мова в українській культурi повсякдення. Український фольклор – основа живого українського мовлення. Суржик. Дiалект.	2	0,5
12	Тема 3. Стилiстичнi ресурси художнього стилю української мови. Практичне заняття 12. Художнiй стиль. Природа фiгур та тропiв, сфери їх творення.	2	1
13	Тема 4. Мовностилiстична своєрiднiсть публiцистики: жанровi рiзновиди Практичне заняття 13. Мова засобiв масової iнформацiї, сучаснi тенденцiї розвитку. Медiалiнгвiстика.	2	1
14	Тема 5. Конфесiйний стиль мовлення, його мiсце i роль у стилiстичнiй системi української мови. Практичне заняття 14. Конфесiйний стиль: внутрiшньомовнi чинники формування стилю. Переклад Бiблiї українською мовою.	2	1
15	Тема 6. Структурно-функцiональнi та стилетвiрнi особливостi наукового стилю. Практичне заняття 15. Мовнi та жанровi особливостi наукового стилю. Термiнологiя	2	0,5
16	Практичне заняття 16. Культура наукового тексту. Науковий жаргон.	2	0,5
17	Тема 7. Мовленнєво-функцiональна специфiка офiцiйно-дiлового мовлення Практичне заняття 17. Мовнi особливостi текстiв дiлового спрямування. Усна форма комунiкацiї в дiловiй сферi.	2	1
18	Практична 9. Пiдвищення рейтингу, залiк	2	6

6. Самостійна робота студента

Кредитний модуль передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до практичних занять та підготовка до заліку. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, вказаний у п. 5.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування практичних занять, активна робота на них і виконання завдань - необхідні для поглиблення теоретичних знань та розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення

програмних результатів навчання загалом. Перед заняттями здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на гуглдиску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber та Електронному кампусі. Під час змішаної/дистанційної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM/Meet.

Виконані завдання здобувачі вищої освіти завантажують у свої папки на гуглдиску або здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого тижня навчання. Термін виконання домашнього навчального завдання узгоджується з викладачем. Завдання, подані на перевірку після закінчення визначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом визначеного терміну з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше останнього практичного заняття. Перескладання завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали РСО і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, кафедральних заходах за тематикою освітнього компонента. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Календарний рубіжний контроль

Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін календарного контролю		8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови отримання	Поточний рейтинг	≥ 18 бали	≥ 32 бали

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень. Детальніше: http://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_potocnyi_kalendar_semestr_kontrol.pdf.

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування за темою заняття	80%	5	16	80
2.	Творче індивідуальне завдання	20%	20	1	20
	Всього				100

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за :

- 1) Опитування за темою на 16 практичних заняттях (1 практичне не оцінюється, 18 практичне – підвищення рейтингу);
- 2) виконання творчого індивідуального завдання (виступ з презентацією за темою 6, II розділу)

Основні критерії оцінювання роботи студентів

1. Опитування за темою:

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів становить $5 \times 16 = 80$ балів

Критерії оцінювання:

«**відмінно**» - 5 балів - повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу;

«**добре**» - 4 бали - повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленневих помилок.

«**задовільно**» - 3 бали - неповна (60%) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленневих помилок;

«**незадовільно**» - 0 балів - невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.

1. Виконання творчого індивідуального завдання:

Ваговий бал – 20, максимальна кількість балів становить $20 \times 1 = 20$ балів

Критерії оцінювання:

«відмінно» - 18-20 балів - доповідь є логічною, послідовною, чіткою, характеризується повнотою та глибиною осмислення наукової проблеми; студент володіє термінологічним понятійним апаратом і дотримується наукового стилю;

«добре» - 15-17 балів - виступ визначається логічністю побудови, ступінь розкриття теми є достатнім, проте є вади у стилістиці тексту;

«задовільно» - 12-14 балів - доповідь не повністю демонструє реалізацію поставлених завдань, має недоліки в аргументації; є недоліки в якості підготовки презентації;

«незадовільно» - 0 балів - невідповідність вимогам оцінки «задовільно».

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (е-поштою).

СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ

Отримання заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	RD \geq 60

Для отримання заліку «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менш 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Ця рейтингова оцінка є остаточною. У разі написання залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману «автоматом», попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» PCO).

Критерії оцінювання, зміст та зразок завдань залікової роботи відображено у п. 9.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 50	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Додаток 1. Критерії оцінювання, зміст та зразок залікової контрольної роботи.

Питання залікової контрольної роботи оцінюються у 100 балів максимум. Залікова робота складається з чотирьох практичних завдань, що відповідають окремим розділам робочій навчальній програмі кредитного модуля (2 розділ «Стилістична система сучасної української мови. Стилістика мовних одиниць», 3 розділ «Стилістика української мови та культура мовлення».)

На заліку студент письмово виконує завдання, зазначені в білеті. Кожне практичне завдання оцінюється в 25 балів:

- «відмінно», повна відповідь/виконання (не менше 90% потрібної інформації) – 23– 25 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь/виконання (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 19 – 22 балів;

- «задовільно», неповна відповідь/виконання (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 15 – 18 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь/ не виконання завдання – 0 балів.

Зразок залікової контрольної роботи

ЗАЛІКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з кредитного модуля ЗО6/2

«Сучасна українська мова та культура. Частина 2. Стилїстика сучасної української мови»

спеціальності: 035 «Фїлологїя»,

освітнього ступеня «Бакалавр»

Варіант 1

1. Визначте стиль поданого тексту та вкажіть на його мовні особливості.

Громадяни України мають право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релїгії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин. Це право забезпечується: розгалуженою мережею навчальних закладів, заснованих на державній та інших формах власності, наукових установ, закладів післядипломної освіти; відкритим характером навчальних закладів, створенням умов для вибору профїлю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина; різними формами навчання - очною, вечірньою, заочною, екстернатом, а також педагогічним патронажем.

2. Поясніть значення висловів «Ветхий Адам», «Адамові діти», «Адамове ребро» у сучасній українській мові та схарактеризуйте місце і роль біблїзмів у різних стилях мовлення.
3. Перепишіть речення, добираючи з дужок потрібне слово, й обґрунтуйте свій вибір:

Наші думки (збіглися, співпали). До Конституційного суду обирають (виключно, винятково) юристів за фахом. Це митне право діє (виключно, винятково) в межах України. У конкурсі будуть брати участь (виключно, винятково) українські митці. Хай люди знають, хто йде (наперекір, всупереч) громаді. Він діє (наперекір, всупереч) рішенням громади. (Наперекір, всупереч) невтішним прогнозам весна виявилася доволі м'якою й вологою. (Ставлення, відношення) до нього, (почуття, чуття, відчуття) обов'язку, (змушувати, примушувати, заставляти) вчитися, (є, являється) учнем. Правління не хоче (залучати, витрачати, відволікати) бюджетні кошти не за призначенням.

4. Наведіть приклади вживання мовознавчих термінів-паронімів та поясніть відмінності у лексичному значенні: *діалектний-діалектологічний-діалектичний, стильовий-стилістичний, омофони-омоформи, морфемний-морфологічний, мовний-мовленнєвий.*

Робочу програму навчальної дисциплїни (силабус):

Складено доцент, канд. філол. наук Алла Нечипоренко

Ухвалено кафедрою української мови, літератури та культури (протокол № 11 від 08.06.2022)

Погоджено Методичною комісією факультету лїнгвістики(протокол № 10 від 29.06.2022)